

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/13452 din 12.08.2024

La nr. 260 din 18.07.2024

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

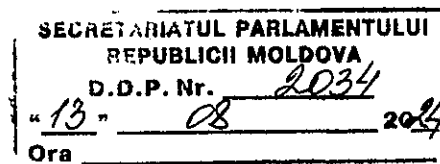
Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 5 (cinci) pagini.

Director adjunct

Digitally signed by Savca Alexandru
Date: 2024.08.12 14:55:11 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Alexandru SAVCA

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9899 din 12.08.2024

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este un grup de Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul și nota informativă au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, www.parlament.md, în corespundere cu prevederile art.47 alin. (6) din Legea nr.797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului. Astfel, se constată că etapa

de asigurare a transparenței procesului decizional statuată la art.8 lit.b) din Legea nr.239/2008 a fost realizată, în acest sens fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul de decizie.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative „Prezentul proiect de lege are drept scop susținerea beneficiarilor dreptului la pensie, conform prevederilor Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, prin consolidarea mecanismului de formare a cuantumului pensiei minime.”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, fiind intenționată amendarea prevederilor art.12 alin.(1) din Legea nr.156/1998, prin stabilirea modului de calcul al pensiei minime pentru limită de vârstă, anual de către Guvern, care să nu fie mai mic decât cuantumului minimului de existență calculat pentru ultima perioadă de gestiune. Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului nu contravin interesului public, fiind intenționată susținerea beneficiarilor de pensii pentru limită de vârstă, în vederea asigurării suportului financiar pentru minimul de existență.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota de fundamentare care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ;
- c) obiectivele urmărite și soluțiile propuse;
- d) analiza impactului de reglementare;
- e) compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE;
- f) avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ;
- h) modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent;
- i) măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ.”

Proiectul este însoțit de nota de fundamentare, în curprinsul căreia sunt stabilite condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite cu precizarea principalelor prevederi și evidențierea elementelor noi. Astfel, considerăm că nota informativă conține o justificare suficientă pentru promovarea proiectului de act normativ.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.d) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota de fundamentare trebuie să conțină „d) analiza impactului de reglementare”.

Implementarea proiectului în practică presupune alocarea surselor financiare la bugetul de stat, fapt menționat și de către autor în nota de fundamentare. Cu toate acestea, în proiect nu sunt precizate careva date statistice și calcule estimative necesare pentru implementarea proiectului.

Suplimentar, luând în considerare că amendamentele propuse implică alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat, se relevă incidența prevederilor art.17 din Legea nr.181/2014, precum

și necesitatea adoptării inițiativei propuse doar după obținerea avizului pozitiv al Guvernului, în conformitate cu art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia: „Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”. În sensul dat, obligativitatea existenței acceptului prealabil al Guvernului în privința amendamentelor sau propunerilor legislative care implică majorarea sau reducerea cheltuielilor, veniturilor sau împrumuturilor, constituie drept o condiție imperativă de la care legislativul nu poate deroga. Așadar, se conturează necesitatea prezentării inițiativei propuse numai după identificarea sursei de finanțare și cu acceptul prealabil al Guvernului.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

În textul proiectului se constată utilizarea formulărilor ambigue pentru determinarea perioadei care se ia în calcul la stabilirea cuantumului pensiei minime pentru limită de vîrstă. Analiza detaliată este prezentată la compartimentul III al raportului.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului reglementează activitatea Guvernului, fiind stabilită sarcina de a ajusta actele sale normative la dispozițiile proiectului, în termen de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Suplimentar, în proiect se stabilește valoarea de referință minimă pentru calcularea cuantumului pensiei minime pentru limită de vîrstă, potrivit căreia, anual, Guvernul va stabili cuantumul pensiei minime.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
<p>Art.I. 1. Articolul 12 alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă se stabilește anual de către Guvern și este cel puțin egal cu cuantumul pentru anul precedent indexat în condițiile art.13 alin.(2). Cuantumul pensiei minime nu poate fi mai mic decât cuantumul minimului de existență calculat pentru <u>ultima perioadă în gestiune.</u>”</p>	
<p>Obiecții: Expresia „ultima perioadă de gestiune” utilizată pentru determinarea perioadei de referință pentru calcularea plafonului minim pentru stabilirea cuantumului pensiei minime, se consideră ambiguu redată, oferind posibilitatea de interpretare a normei în varianta convenabilă.</p> <p>În acest caz, se constată necesitatea de a stabili clar care este perioada de gestiune, un an/ un semestru/ un trimestru, astfel încât să fie clar, fără echivoc, despre care perioadă de gestiune se menționează în proiect.</p>	
<p>Recomandări: Se recomandă revizuirea normei prin substituirea expresiei „ultima perioadă în gestiune” cu stabilirea clară a perioadei la care se face referință în proiect (de exemplu „pentru anul precedent”).</p>	
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive ● Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate/prelungirea nejustificată a termenilor 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul de act normativ a fost elaborat în vederea amendării art.12 alin.(1) din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în vederea modificării modului de calcul al pensiei minime pentru limită de vârstă, anual de către Guvern, care să nu fie mai mic decât cuantumul minimului de existență calculat pentru ultima perioadă de gestiune.

Rigorile de asigurare a transparenței decizionale au fost respectate de către autor, proiectul fiind plasat pentru informarea și consultarea publică pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, în corespundere cu prevederile stabilite la art.8 lit.b) din Legea nr.239/2008.

În conținutul proiectului se constată utilizarea formulării echivoce în privința modului de determinare a perioadei de referință pentru stabilirea cuantumului minim de existență, care nu trebuie să fie mai mare decât cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă, respectiv fiind dificil de a interpreta la care perioadă se face referință și respectiv de a stabili cuantumul minim de existență.

Prin urmare, în vederea sporirii preciziei și clarității amendamentelor propuse, se consideră necesar a revizui norma vizată prin prisma recomandării enunțate în prezentul raport.

Subliniem că, în contextul impactului financiar asupra bugetului de stat rezultat urmare a

implementării prevederilor proiectului, se conturează obligativitatea obținerii avizului pozitiv al Guvernului pentru adoptarea proiectului de act normativ, în corespundere cu dispozițiile art.131 alin. (4) din Constituție.

12.08.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Digitally signed by Carbuni Daniela
Date: 2024.08.12 11:50:36 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Daniela Carbuni , Inspector principal